

Nakladanie s plastovým odpadom

Ing. Viera Šimkovicová, CSc.

Konferencia CHÉMIA 2013, Liptovský Ján

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

- **Vplyv plastov na životné prostredie**
- **Právne predpisy EÚ a SR**
- **Nakladanie s plastovým odpadom v SR**
- **Program predchádzania vzniku odpadu**

Špecifická povaha plastov – špecifické problémy v životnom prostredí

Plasty sú

- relatívne lacné a **všestranne využiteľné**, preto ich výroba a využívanie bude rásť
- **odolné** materiály, ktorých trvanlivosť presahuje životnosť výrobkov, ktoré sú z nich vyrobené preto **v ŽP pretrvávajú relatívne dlho**
- dajú sa energeticky aj materiálovo zhodnocovať

Špecifická povaha plastov – špecifické problémy v životnom prostredí

- Plasty **nie sú inertné**
- Obsahujú **veľké množstvo prísad**, môžu byť toxické, či karcinogénne
- POPs sa môžu vo vodách viazať na plastové úlomky a vstupovať do **potravinového reťazca**
- **Mikroplasty** vznikajú v dôsledku fotodegradácie a mechanického oderu a v niektorých moriach dosahujú **väčšiu koncentráciu ako planktón**

Vplyv plastov na ŽP - Ružín

Vplyv plastov na ŽP - Ružín

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Vplyv plastov na ŽP – Severný Pacifik

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Údaje za rok 2008

Vznik plastového odpadu v EÚ-27: cca 25 mil. ton

Skládkovanie: 12,1 mil. ton (48,7 %)

Zhodnotenie: 12,8 mil. ton (51,3 %)

Recyklácia: 5,3 mil. ton (21,3 %)

Napriek rastúcemu vplyvu plastového odpadu na ŽP, nie je táto problematika upravená osobitnými predpismi

Základné predpisy

- **Smernica** Európskeho Parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 **o odpade** a o zrušení určitých smerníc (rámcová smernica)
- **Smernica** Európskeho Parlamentu a Rady 94/62/ES z 20. decembra 1994 **o obaloch a odpadoch z obalov**

Rámcová smernica o odpade ustanovuje

- všeobecné povinnosti
- všeobecný cieľ pre recykláciu komunálnych odpadov (aj pre plastový odpad)
- rozšírenú zodpovednosť výrobcu
- hierarchiu odpadového hospodárstva

Smernica o obaloch ustanovuje

- špecifické ciele pre zhodnocovanie a recykláciu plastových obalov

Právne predpisy SR

- **Rámcová smernica o odpade** bola prevzatá do právneho poriadku SR **zákonom č. 343/2012 Z. z., ktorým sa mení dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch** v znení neskorších predpisov (34. novela a nie posledná) s účinnosťou od 1.1.2013
- **Smernica o obaloch** bola prevzatá do právneho poriadku SR **zákonom č. 119/2010 Z. z. o obaloch**; ciele zhodnocovania a recyklácie ustanovuje **vyhláška MŽP SR č.91/2011 Z. z.**

Nariadenie REACH č. 1907/2006/ES

- obsahuje osobitné ustanovenia, ktoré **uľahčujú uvádzanie recyklovaných materiálov na trh**,
- v niektorých prípadoch môže súladu s nariadením REACH **brániť použitie prídavných látok v plastoch**, pokiaľ tieto látky nie sú povolené na použitie v nových výrobkoch.

Nariadenie č. 1272/2008/ES (CLP) umožňuje

- **identifikovať** nebezpečné chemické látky
- **informovať** o týchto nebezpečenstvách používateľa prostredníctvom štandardných symbolov a viet na označeniach obalu a prostredníctvom kariet bezpečnostných údajov.
- Tieto informácie majú rozhodujúci význam **pre podporu výroby menej nebezpečných plastov**, a teda aj pre **posilnenie recyklácie plastov** v Európe.

ZELENÁ KNIHA /GREEN PAPER

Európska stratégia pre riešenie problematiky plastového odpadu v životnom prostredí

V Bruseli. 7.3.2013 COM(2013)123 final

Účelom je začať diskusiu o riešení problémov plastového odpadu – **obsahuje súbor otázok**

Ďalšie kroky – **preskúmanie právnych predpisov**

- Čiastočne zavedená zodpovednosť výrobcu v 46 zákona o odpadoch – **povinné platby** do Recyklačného fondu pre výrobcov a dovozcov výrobkov z **polyetyléntereftalátu, polyetylénu, polypropylénu, polystyrénu a z polyvinylchloridu a dovozca výrobkov balených v týchto materiáloch**

Nakladanie s obalmi upravuje

- **Zákon č. 119/2010 Z. z.** o obaloch a o zmene zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- **Vyhláška MŽP SR č. 81/2011 Z. z.** o zálohovaní obalov na nápoje
- **Vyhláška MŽP SR č. 91/2011 Z. z.** o vykonaní niektorých ustanovení zákona o obaloch

Nakladanie s plastovým odpadom v SR

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Plnenie limitov zhodnotenia a recyklácie odpadov z plastových obalov

ROK	2010	2011
Spracované odpady z obalov (t)	105 783,04	106 623,81
Zhodnotený odpady z obalov (t)	50 285,54	57 247,76
Recyklované odpady z obalov (t)	49 584,03	53 235,78
Miera zhodnotenia požadovaná (%)	40,00	45,00
Miera zhodnotenia dosiahnutá (%)	47,54	53,69
Miera recyklácie požadovaná (%)	35,00	40,00
Miera recyklácie dosiahnutá (%)	46,87	49,93

Zdroj: SAŽP

Nakladanie s plastovým odpadom v SR

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

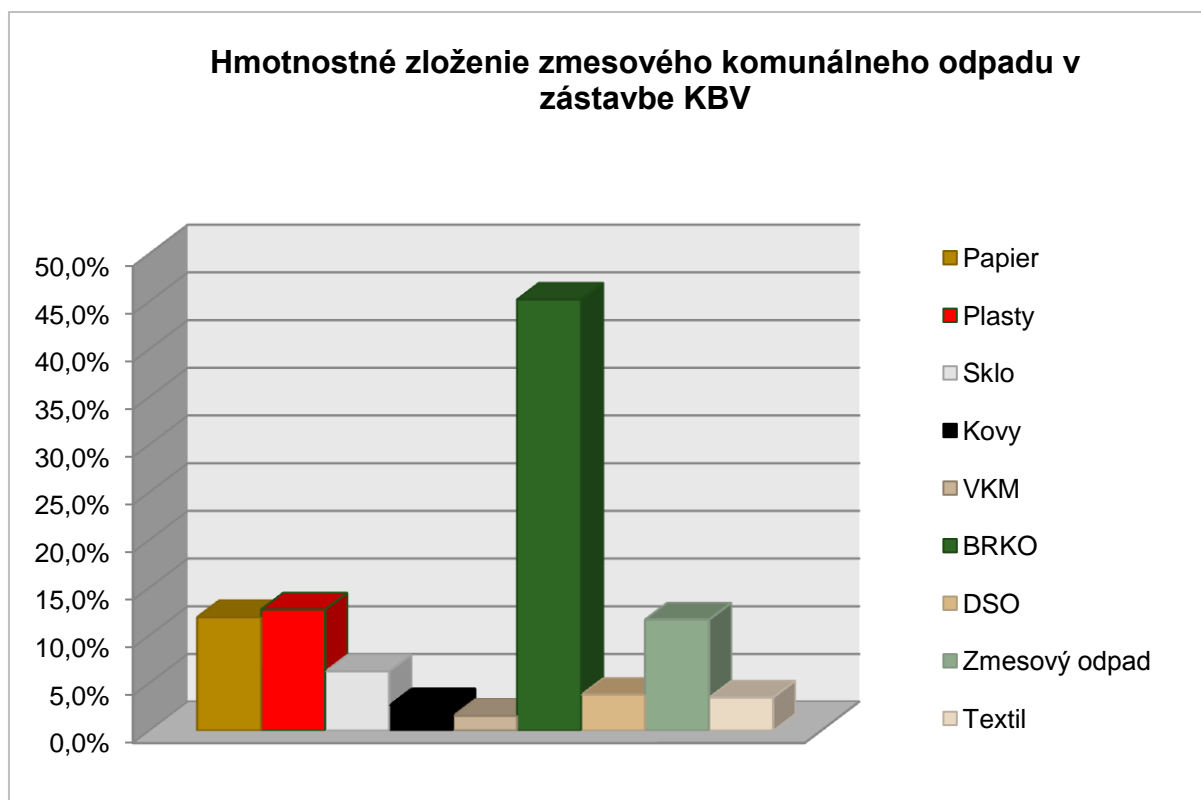
Odvetvie	SPOLU	Zhodnocovanie materiálové	Zhodnocovanie energetické	Zhodnocovanie ostatné	Skládkovanie	Spaľovanie	Zneškodňovanie ostatné	Iný spôsob nakladania
Poľnohosp.	84,44	2,36		14,95	67,13			
Obaly	41 259,95	29 182,95	79,17	6 097,84	1 312,24	20,51	218,77	4 348,46
Staré vozidlá	1 560,18	968,68	5,12	124,94	313,77	0,59	84,30	62,77
Elektroodpad	3 276,03	2 769,38		153,79	313,31		36,14	3,40
Stavebníctvo	811,17	277,35	1,04	64,47	436,62		25,53	6,17
Vytriedené plasty z komunálnych odpadov	28 314,62	26 370,43	60,46	1 827,13				56,60
Celkom	75 306,38	59 571,14	145,80	8 283,13	2 443,08	21,10	364,74	4 477,41

Zdroj: SAŽP

Nakladanie s plastovým odpadom v SR

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ

Predchádzanie vzniku odpadu

Podľa čl. 3 ods. 12 smernice a 2 ods. 27 zákona o odpadoch **predchádzanie vzniku odpadu sú opatrenia**, ktoré sa prijímú **predtým**, ako sa látka, materiál alebo výrobok stane odpadom, a ktoré **znižujú**:

- a) **množstvo odpadu** aj prostredníctvom opätovného použitia výrobkov alebo predĺženia životnosti výrobkov;
- b) **nepriaznivé vplyvy** vzniknutého odpadu na životné prostredie a zdravie ľudí; alebo
- c) **obsah škodlivých látok** v materiáloch a výrobkoch.

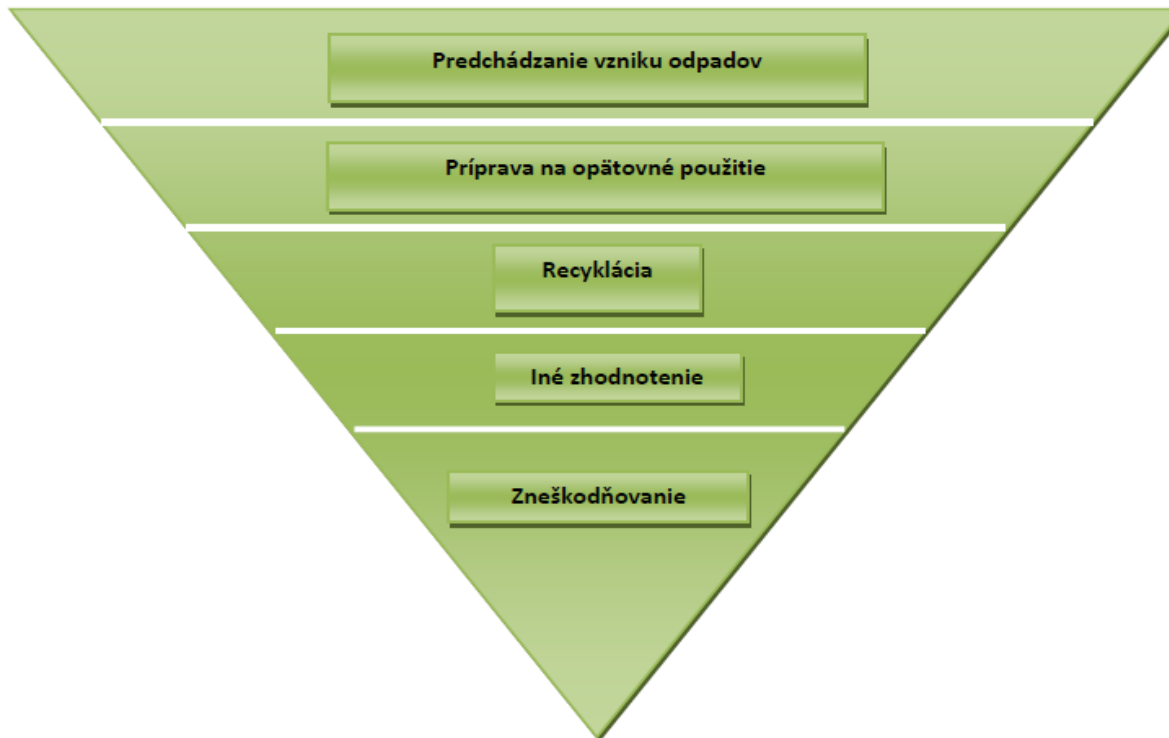
Čo je Program predchádzania vzniku odpadu

- **Strategický dokument** pripravený v súlade 6b zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov a čl. 29 smernice EPaR 2008/98/ES o odpade
- Realizuje **záväznú hierarchiu** OH (čl. 4 smernice a 3 zákona)
- Je **súborom opatrení** na dosiahnutie cieľov v predchádzaní vzniku odpadu

Záväzná hierarchia OH

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Zámerom PPVO je prerušenie spojenia („decoupling“) medzi hospodárskym rastom a environmentálnymi vplyvmi spojenými so vznikom odpadu

teda, aby hospodársky rast nebol sprevádzaný zvyšujúcim sa množstvom odpadu, či už z výroby alebo spotreby

1. **Úvod**
2. **Analýza súčasného stavu**
 - **Právna úprava**
 - **Vznik odpadov**
 - **Predchádzanie vzniku odpadu v SR**
3. **Vyhodnotenie užitočnosti opatrení odporúčaných EK**
4. **Ciele Programu a opatrenia na ich splnenie**
 - **Hlavný cieľ**
 - **Stanovenie priorít**
 - **Špecifické ciele pre vybrané prúdy odpadov**
5. **Informačné zabezpečenie**
6. **Finančné zdroje**
7. **Vyhodnocovanie plnenia cieľov**

Prečo sa pripravuje PPVO

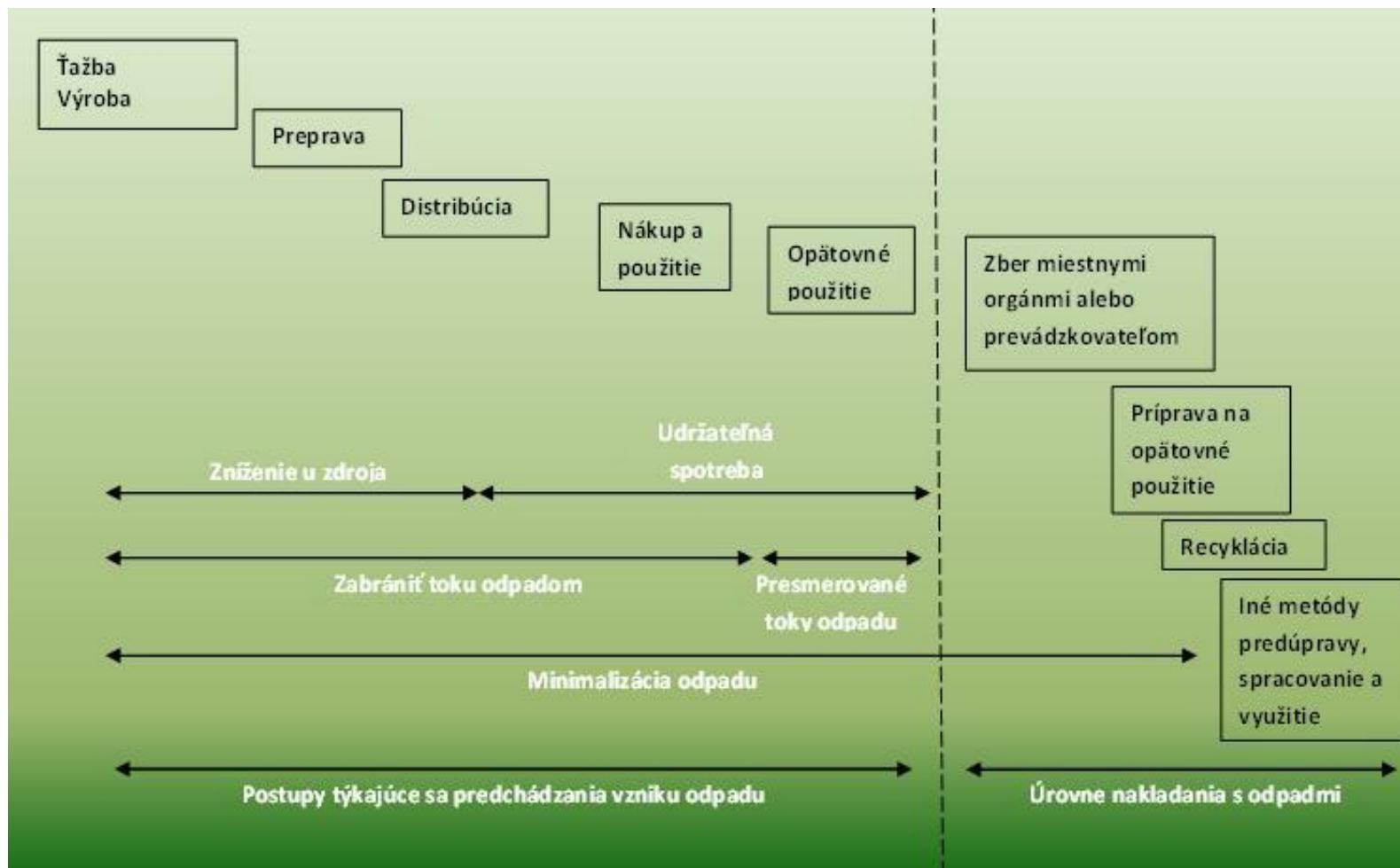
Hlavné dôvody:

- Povinnosť vyplývajúca z **právnej úpravy EÚ a SR**
- Kontinuálny **rast množstva odpadov v SR** z výroby aj spotreby
- **Nárast nelegálneho nakladania s odpadmi** – tzv. čierne skládky (opustený odpad)
- Nutnosť posunu k udržateľnej výrobe a spotrebe

Hlavným navrhovaným cieľom Programu predchádzania vzniku odpadu SR je **posun od materiálového zhodnocovania odpadov**, ako jedinej priority odpadového hospodárstva SR v súčasnosti, **k predchádzaniu vzniku odpadu** v súlade s platnou hierarchiou odpadového hospodárstva

Ciele a opatrenia PPVO

Stanovenie priorít v PPVO

- V PPVO nie je možné stanoviť ciele pre **všetky prúdy odpadov** a nie je to ani potrebné. Na druhej strane je nedostačujúce stanoviť iba všeobecné ciele na úrovni vzniku celkového množstva odpadu.
- Je vhodné zamerať sa na **prúdy odpadov, ktoré predstavujú významnú environmentálnu záťaž**, a na **prúdy odpadov, množstvá ktorých je možné efektívne znižovať**

PPVO stanovuje špecifické ciele pre

- **zmesový komunálny odpad**
- biologicky rozložiteľné komunálne odpady
- odpad z papiera
- **odpady z obalov**
- stavebné odpady a odpady z demolácií
- nebezpečný odpad
- odpad z ťažobného priemyslu

Prioritné prúdy odpadov

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Cieľ: Znižovať vznik odpadov z obalov

Opatrenia:

- Príprava **novely zákona o obaloch** a vykonávacích predpisov s cieľom podrobnejšie **špecifikovať obsahové náležitosti programu prevencie**
- Vypracovanie **štúdie zameranej na zvýšenie materiálovej efektívnosti obalov a obmedzovanie škodlivosti obalov**
- Zriadenie **pracovnej skupiny**, ktorá objektívne posúdi:
 - zákaz bezplatného používania jednorazových nákupných tašiek,
 - zákaz používania jednorazových riadov a príborov v stálych prevádzkach,
 - **možnosti zavedenia zálohovania jednorazových nápojových obalov**
 - stanovenie povinných limitov pre výrobcov a dovozcov na vratné obaly, ktoré musia byť uvádzané na trh (napr. na stolové vody, sýtené nápoje, minerálne nápoje a pivo...),
 - daňové zvýhodnenie pre ekologickejšie obaly.

- SR je povinná vypracovať národný program predchádzania vzniku odpadu **najneskôr do 12. decembra 2013**
- 25.3.2013 – **prvé stretnutie pracovnej skupiny**
- V apríli 2013 sa uskutočnilo **interné pripomienkové konanie** a zapracovanie pripomienok do dokumentu
- PPVO SR 2014 - 2018 bol prerokovaný a **odsúhlasený na porade vedenia MŽP SR** dňa 30. mája 2013

- Ďalším krokom bude **posudzovanie strategického dokumentu** podľa zákona č. 24/2006 Z. z. a následne medzirezortné pripomienkové konanie
- Tým sa vytvorí priestor pre širokú diskusiu odbornej aj laickej verejnosti s cieľom **dosiahnuť v oblasti predchádzania vzniku odpadu konsenzus**, definovanie reálnych cieľov a opatrení na ich splnenie

Ďakujem za pozornosť

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Ing. Viera Šimkovicová, CSc.

COHEM, Bratislava

SAŽP

viera.simkovicova@sazp.sk

